

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เริ่มจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2517 โดยคณะวิทยาศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้เปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเคมี ชีววิทยา ธรณีวิทยา และฟิสิกส์ เป็นคณะแรก ถึงแม้ก่อนหน้านั้นคณะแพทยศาสตร์ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมหิดล จัดการสอนระดับปริญญาโท สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานมาหลายปีในระยะนั้นซึ่งเป็นช่วงปลายแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ 3 ได้มีคณะต่าง ๆ หลายคณะเตรียมโครงการที่จะขยายการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีในแผนพัฒนายุคที่ 4 (2520-2524) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงพิจารณาเห็นว่าควรดำเนินการขยายการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีที่คณะต่าง ๆ กำลังเตรียมการอยู่นั้น ควรจะดำเนินการในรูปของบัณฑิตวิทยาลัยเช่นเดียวกับสถาบันอื่น

ดังนั้นเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2519 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้น เพื่อเป็นหน่วยประสานงานด้านการเรียนการสอน และด้านมาตรฐานหลักสูตรในชั้นบัณฑิตศึกษา โดยบัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเทียบเท่าคณะทำหน้าที่วางนโยบาย กำหนด และควบคุมมาตรฐานวิชาการ ประสานงานด้านบัณฑิตศึกษา และจัดดำเนินการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบัณฑิตศึกษาร่วมกับคณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา มีคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้บังคับบัญชา มีรองคณบดีฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายแผนงานและพัฒนา ร่วมรับผิดชอบบริหารงานในบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงมีนโยบายให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานกลางดำเนินการรับผิดชอบและบริหารหลักสูตรสาขาวิชาร่วมในระดับบัณฑิตศึกษา โดยประสานงานกับสาขาวิชาและคณะ ในการเปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชาร่วม (Multidisciplinary Programs) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่อาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชา หลายคณะ มาร่วมกันสอนเพื่อให้บัณฑิตเกิดความรู้เชิงสหศาสตร์หรือศาสตร์ร่วมสาขาวิชา ออกไปทำงานเพื่อแก้ปัญหาและรับใช้สังคมหรือเพื่อการนำไปสู่การพัฒนาศาสตร์ใหม่ซึ่งเป็นศาสตร์ผสมที่เกิดจากการเกิดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันบัณฑิตวิทยาลัยได้ดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรสาขาวิชาร่วมดังนี้

1. หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ เริ่มเปิดรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2533
2. หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว เริ่มเปิดรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2534
3. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เริ่มเปิดรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2538
4. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา เริ่มเปิดรับนักศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2540
5. หลักสูตรวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ เริ่มเปิดรับนักศึกษาตั้งแต่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539

ในปีการศึกษา 2542 ได้มีการเปิดสอนในหลักสูตรสาขาวิชาพร้อมเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 3 สาขาวิชา บริหารจัดการโดยบัณฑิตศึกษาสถาน ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับของบัณฑิตวิทยาลัย ได้แก่

1. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา
  2. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโภชนศาสตร์ศึกษา
  3. หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ
- ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ได้เปิดหลักสูตรใหม่เป็นหลักสูตรสาขาวิชาพร้อม

เพิ่มขึ้นอีก 1 สาขาวิชา คือ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (หลักสูตรนานาชาติ)

ในรอบปีการศึกษา 2541 บัณฑิตวิทยาลัยได้ดำเนินการประสานเพื่อพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาใหม่ สาขาวิชาใหม่ คือหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร อยู่ในช่วงการดำเนินการร่างหลักสูตรโดยดำเนินการร่วมกันระหว่างคณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะบริหารธุรกิจ และมีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้ประสาน (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541)

จากการขยายตัวของหลักสูตรสาขาวิชาพร้อมที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะที่ได้ปฏิบัติงานและรับผิดชอบในการประสานงานในแต่ละคณะที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาพร้อม ทั้งในส่วนของคณะกรรมการ

อำนวยการ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ มองเห็นว่าขอบข่ายงานที่บัณฑิตวิทยาลัยปฏิบัติและรับผิดชอบในปัจจุบันประกอบด้วยแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของสาขาวิชาร่วมและจำนวนนักศึกษาที่นับจะมีจำนวนมากขึ้นในอนาคตนั้น ในแนวปฏิบัติมักพบกับปัญหาต่าง ๆ ในด้านการจัดการศึกษา และจากการที่รับรู้ปัญหาต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษบัณฑิตศึกษาที่เข้ามาศึกษาในสาขาวิชาร่วมว่ามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไรกับการจัดการศึกษาของสาขาวิชาร่วมบัณฑิตวิทยาลัย ที่ตนสมัครเข้ามาเรียน เพื่อจะได้นำปัญหาและข้อเสนอแนะเหล่านั้นมาปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาที่จะจบออกไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของสาขาวิชาร่วมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของนักศึกษบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาร่วมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาร่วม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 5 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา และสาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 172 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดศึกษาเนื้อหาการจัดการศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาร่วม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใน 6 ด้าน คือ

1. ด้านอาจารย์ผู้สอน
2. ด้านหลักสูตร
3. ด้านระบบการจัดการศึกษา
4. ด้านวิธีการสอน

5. ด้านอาคารสถานที่
6. ด้านสื่อการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึก ความเข้าใจและการรับรู้ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาสาขาวิชา ร่วม ต่อการจัดการจัดการศึกษาหลักสูตรสาขาวิชา ร่วมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใน 6 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านระบบการจัดการศึกษา ด้านวิธีการสอน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อการเรียนการสอน

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษابัณฑิตศึกษาสาขาวิชา ร่วมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา และสาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542

สาขาวิชา ร่วม หมายถึง สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา โดยความร่วมมือจากสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานงาน จำนวน 5 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา และสาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ

การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของหลักสูตรสาขาวิชา ร่วมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใน 6 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านระบบการจัดการศึกษา ด้านวิธีการสอน ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของนักศึกษابัณฑิตศึกษาสาขาวิชา ร่วมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงการจัดการศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชา ร่วมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. บุคคลที่เกี่ยวข้องได้รับทราบความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาร่วม และได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาร่วม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved